

ORHANÖNER ÖZCAN
ATATÜRK İÇİN AĞIT
ORATORYO

Libretto, MURAT GÖKSU

ORHAN ÖNER ÖZCAN
ATATÜRK İÇİN AĞIT
ORATORYO

Libretto
MURAT GÖKSU

SOLO ve KORO

Soprano

Tenor

Mezzo-Soprano

Bariton

KORO, Minimum 8x4 SATB Korist

ORKESTRA

2 Flüt, 1 Pikolo Flüt, 2 Obua, 2 Bb Klarinet, 2 Fagot.

4 F Korno, 3 Bb Trompet, 2 Trombon, 1 Tuba.

Timpani, Gran Cassa, Zil

Piyano

I. kemanlar

II. kemanlar

Viyolalar

Viyolonseller

Kontrbaslar

PROVA SÜREÇLERİ

Koro ile 2 saatlik 2 prova

Orkestra ile biri solistler ve koro ile olmak üzere 3 saatlik 3 prova

+1 Genel prova / Eser süresi 60'

SANATSAL KURGUNUN TEMELLERİ

LİBRETTO

Metin, Devlet Opera ve Balesi'nin duayen rejisörlerinden, güçlü şiir diliyle öne çıkan Murat Göksu'nun kaleminden çıkan bir ağıtın içinden yükselen toplu bir hafıza olarak başlar. Kayıpların tekrar eden dili—oğul, kız, kardeş, can—yalnızca bir sayım değil; insanlığın sınırına dayanmış bir sesleniştir. “Yetmez mi?” sorusu, tarihe yöneltilmiş derin bir siteme dönüşürken, bu karanlık dokunun içinden bir ışık belirir: adı henüz söylenmeyen, fakat hissedilen bir doğuş. “Ben bir kadını” sözleriyle ağıt, bir beden bulur. Çanakkale’de cepheyle ev arasında bölünmüş bir kadın sesi, evladını savaşa uğurlarken kendi varlığını çoğaltır. Kayıp, onu eksiltmez; aksine, bütün çocukları kapsayan geniş bir anneliğe taşır. Acı, burada bir son değil, direncin dili olur. Metin ilerledikçe, arayış belirginleşir. Bilmek, görmek, duymak isteyen sesler; doğaya, gökyüzüne ve nefese yönelir. Ve sonunda isim kendini açığa çıkarır: Mustafa Kemal. Bu ad, yalnızca bir kişi değil, anlamın yoğunlaştığı bir merkezdir. Son bölümde ağıt, ölümü aşan bir söyleme evrilir. Yokluk inkâr edilir; düşünce, zamandan bağımsız bir varlık olarak kurulur. “Varlığımız?” sorusu, bir bireyin değil, bir halkın kendine yönelttiği sorudur. Cevap ise tek ve kesindir: Mustafa Kemal Atatürk.

BİLMEK İSTERSEN EĞER

*Bilmek istersen eğer;
Gökyüzüne, yıldız
Bilmek istersen eğer;
Toprağa, güneşe bak, dağlara bak,
Aldığın her nefeste, denize, suya bak,
Duymak istersen eğer, adımı çağır durma!*

*Benim adım Mustafa.
Benim adım Kemal
Benim adım Atatürk!
Bilmek istersen eğer...*

BİLMEK İSTERDİM

*Bilmek isterdim, evet.
Görmek isterdim, duymak isterdim evet.
Kurtuluş savaşında ölmek isterdim.
Geç mi geldim dünyaya?
Varamadım tadına.
Susamışım yoluna, bir yudum alamadım!
Bilmek isterdim, evet.
Görmek isterdim, duymak isterdim evet.
Kurtuluş savaşında ölmek isterdim...*

BİLİYORSUN YA

*Biliyorsun ya onu, okuyorsun ya...
Doya doya devrimleri yaşıyorsun ya.
Görüyor, biliyor, duyuyorsun;
Biliyor, okuyor, yaşıyorsun.*

*Önceleri sessizliğin ama, çareydin belli ki.
Sakın ola yerinme, her şey senin elinde.
Bölmek istiyorlardı bütün insanlarımızı,
Bölüşmek istiyorlardı bizim insanlarımızı...*

Üçleme Üzerine Kısa Değerlendirme

“Bilmek istersen eğer – Bilmek isterdim – Biliyorsun ya” üçlemesi, Atatürk’ün bedensel varlığından düşünsel ve toplumsal varlığına uzanan çok katmanlı bir dönüşümü ifade eder. İlk aşamada hakikat dışarıda aranır; doğaya, yaşama ve varlığa bakılarak bir isme ulaşılır: Mustafa Kemal. İkinci aşamada bu arayış, bireysel bir eksiklik ve geç kalmışlık duygusuna dönüşür. Son aşamada ise bu eksiklik yerini bütüncül bir idrake bırakır. Atatürk artık yalnızca içsel bir bilinç değil; devrimler aracılığıyla okunan, duyulan ve görülen bir gerçekliktir. Bireyin içinde yaşayan bu düşünce, aynı zamanda toplumun gündelik yaşamında somut karşılık bulan bir varlığa dönüşür. Bu üçleme, bir beden yokluğundan doğan felsefenin hem iç dünyada kök salmasını hem de toplumsal hayatta görünür ve yaşanır hale gelmesini temsil eder.

MÜZİK

Eser, törensel hafızaya kazınmış tek bir sesle açılır: trompetin “ti”si. Bu yalın işaret, kısa sürede cenaze marşı karakterinde genişleyerek eserin dramatik çekirdeğini kurar; başta duyulan her unsur, ilerleyen bölümlerde dönüşerek yeniden belirir ve müzik kendi belleğini inşa eder.

Vardar Ovası temasının sınırlı çalgı renkleriyle yüzeye çıktığı anlar, yerel hafıza ile evrensel ifade arasında incelikli bir köprü kurar. Kadın sesi ve koro dokusu, bireysel anlatıyı kolektif bir derinliğe taşıırken; üçleme bölümü, solo piyano öncülüğünde genişleyen yapı içinde soru, özlem ve yanıt ekseninde gerilimli bir akış yaratır.

Merkezde müzik içe kapanır; nabız gibi atan tekrarlar, zamanın kırılğanlığını duyulur kılar. Bu akış, tek ve kaçınılmaz bir işaretle kesilir: beş darbeli bas davul, hem sonu hem de kadim bir ritüelin izini aynı anda taşır.

“9.05” bölümünde ses, mekânın dışına taşar; koro ve orkestranın katmanlı yükselişleri, 10 Kasım sabahı şehirleri saran sirenlerin yankısını sahneye taşır. Zaman askıya alınır. Finalde ise sesler yoğunlaşır, üst üste biner ve tek bir merkezde sözlerle çözülür; Mustafa Kemal Atatürk.

BÖLÜMLER

Tİ	(Ti sesi üstüne kısa orkestral bölüm)
YETMEZ Mİ?	(Bariton Aryası)
OVA	(Vardar Ovası türküsünün temasının duyulduğu orkestral bölüm)
BEN BİR KADINIM	(Mezzo Soprano Aryası)
BİLMEK İSTERSEN	(Dördü)
BİLMEK İTERDİM	(Tenor Aryası)
BİLİYORSUN YA	(Soprano Aryası)
YILDIZIN ADI?	(Korolu ve solistli Bölüm)
09.05 / A	(Orkestral bölüm – Atanın ebediyete intikali)
09.05 / B	(Korolu bölüm – Sirenler)
VARLIĞIMIZ?	(Korolu ve solistli Bölüm)

BASINDA “ATATÜRK İÇİN AĞIT”